Nro 62.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 5 SIERPNIA V. S. 1814. ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

S. Peterzburg dnia 23go Lipca.

Wczoray, dnia 22go, obchodzono w *Peterhofie* Swieto Imienin Nayiasnieyszey CESARZOWEY Jey Mości MARYI TEODOROWNY, i Jey Cesarskiey Wysokości Wielkiey Xiężniczki MARYI PAWŁOWNY. Festyn ten dany w tak pamiętney Epoce połączył to wszystko, co tylko wspaniałość, świetność i gust nastręczyć mogły wielkiego i czaruiącego. Illuminacye, którym piękność położenia mieysca nadawała postać prawdziwie zachwycaiącą; widok morza odkrywaiącego w odległości naypięknieysze mieysc położenia, i odbiiaiącego w swoich wodach te massy ogniów, które ie otaczały; liczne fontanny i kaskady w tych przepysznych i starożytnych ogrodach, rozrządzone z równą wyrozumiałością iak sztuką; sprzyiaiąca temu wszystkiemu pogoda, niezmierna liczba rozrzuconych namiotów, niezliczone mnóstwo zgromadzonego ludu, uczucie nayżywszey radości wyrażone na wszystkich twarzach, wszystko nakoniec przykładało się do nadania temu Festynowi równie wysokiego iak wspaniałego charakteru.

JEGO CESARSKA MOSC Nayiaśnieyszy PAN raczył się znaydować na woyskowey paradzie w tym samym czasie, kiedy Nayiaśnieysza Cesarzowa Matka na balkonie Pałacu ukazała się ludowi, uniesionemu radością z widzenia swoich ukochanych Monarchów. Po południu liczni widzowie mieli szczęście oglądać Nayiaśnieyszego PANA przechodzącego się po ulicach ogrodu. Wieczorem był bal maskowy. Obecność Ich Cesarskich Wysokości Wielkich Xiążąt Mikołaia Pawłowicza i Michała Pawłowicza, którzy w wigilią tego dnia przybyli do Stolicy, powiększyła radość powszechną. (*z Gaz. le Conserv.*)

Podług Ukazu JEGO CESARSKIEY MOSCI Nayiaśnieyszego PANA, Rządzący Senat z powodu prośb podawanych od niektórych osób trzymaiących w arendzie Kabaki na Włościan znayduiących się przy tychże Kabakach w obowiązku Szynkarzy, którzy nie zapłaciwszy należnych do kassy Kąbakowey pieniędzy, i nie zdawszy z nich rachunku, ukrywaią się w swoich włościach, i których Rządy Guberskie podprowadzaiąc pod Ukazy 1761 Lutego 14 dnia i 1765 Pazdziernika 25go dnia, uwalniaią od uzyskania tych pieniędzy; Rozkazali: Ponieważ Ukazami 1761 14go Lut. i 1765 Pazdziernika 25 d. zabroniono obowiązywać Włościan Wexlami i innemi Obligami doprowadzać to do skutku; co się zaś tycze naięcia Włościan do innych robot różnego rodzaiu, tak za kontraktami, iako też i bez nich, to nie tylko żadném prawem nie zabroniono, lecz i dozwolono, iak się to okazuie w §. 11. w 32. p. Ułożenia i Pollicyynych Ustaw w 187 i 189 punktach; zatém z tego względu, i dla rozwiązania wytkniętych tu co do Włościan, znayduiących się przy Kabakach, wątpliwości, Senat zgodnie z prawami postanawia następuiące prawidła: 1od Na mocy ułożenia Rozdziału 11 punktu 32go i Ustaw Policyinych 187 i 189 punktów nie zabraniać utrzymuiącym w arendzie Kabaki przyimować do siebie na służbę dla interessów Kabakowych Włościan Skarbowych i obywatelskich, i z nimi zawierać wzaiemne umowy i warunki, iednakże ściśle pilnować tego, aby przy takowych umowach lub warunkach, nie było czyniono przeciwko wyżey pomienionemu 32 punktowi Ułożenia żadnych kabał, i tym podobnych artykułów, mogących służyć do uciemiężenia ludzi tego Stanu. 2re: Zgodnie z tém iako się samo przezsię rozumie, utrzymuiący w arendzie Kabaki z służącemi swoiemi iakiegobykolwiek oni byli Stanu we wzaiemnych pretensyach prawować się powinni w ustanowionym na mocy Kabakowych warunków przy mieyscowych Policyach udzielnym Sądzie, wiadomym pod imieniém Kompromissarskiego Sądu, decyzye którego nie inaczey przyprowadzane bydź mogą do skutku, iak tylko na mocy tychże warunków i Imiennego Naywyższego Ukazu nastałego 30 Listopada 1802 roku. Przy czém nie mogą się wydarzyć ze strony mieysc Urzędowych inne zatrudnienia, prócz tego, kiedy decyzye tego Sądu okażą się nie zgodnemi z powszechnemi Prawami Kraiowemi, w iakowém zdarzeniu, ieśliby się tylko to stać mogło, Rządy Gubernskie przy okazaniu się tego obowiązane po należytém roztrząśnieniu, niezwłócznie przedstawiać Rządzącemu Senatowi dla postąpienia podług praw, wyszczególniwszy przyczyny, dla których decyzya Kompromissarskiego Sądu, nie może mieć swego skutku. I nakoniec 3cie: ażeby i Włościanie przyięci do usług przez utrzymuiących Kabaki, nie mogli się uchylać od odpowiedzialności w poruczonym im interessie, oraz w zdaniu rachunku, w tém zdarzeniu postępować z nimi na mocy tamożennych Ustaw, §. 2. punktu 11. i Rządy Guberskie za każdym razem iak tylko podawać się o tém będą prośby od utrzymuiących Kabaki, obowiązane są czynić potrzebne rozrządzenia, i gdzie potrzeba będzie nalegać, aby to zachowaném było; stosownie do tego postępować i z tymi Włościanami, którzy nie zdawszy należytego utrzymuiącym Kabaki rachunku, oddalili się, lub też nadal oddalać się będą do swoich włości. O czém zalecić Ukazami Rządom Guberskim i Cywilnym Gubernatorom. Maja 31 dnia 1814 roku. (*z Gaz. Senackiey.*)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Francya.

(*ostatnia data do 21 Lipca n. s.*)

Oficerowie załogi Paryskiey dadź maią w tych dniach dla Gwardyi Narodowey i Gwardyi od boku ucztę, na 500 osób, w ogrodzie *Tivoli*: na któréy, iak pochlebiano sobie, Xiąże *Berry* miał bydź przytomny.

Pisma publiczne zawieraią następne wiadomości z Francyi: podróżni którzy z *Paryża i Lugdunu* przybywaią twierdzą, że wszystkie pogłoski o burzeniu się umysłów i niepokoiach we Francyi, są bez zasady, i że, ieżeli czasem niektórzy szczególni woyskowi pozwalaią sobie oświadczać swoie nieukontentowanie, tedy Rząd przedsięwziął iuż potrzebne środki, aby ci ludzie spokoyności publiczney zamieszać nie mogli. Cała Francya nie pragnie tylko pokoiu, i wszystkim podoba się stały porządek rzeczy, który się teraz zaprowadza.

Dnia 19go Lipca, Król dał audyencyą Ciału Dyplomatycznemu, które zwyczaynym porządkiem wprowadzone zostało. — Na tey audyencyi P. *De la Live* przedstawił J. K. Mości P. *Schwarz*, sprawuiącego interessa Króla Wirtemberskiego, tudzież Hrabiego *Hogendorp*, który w tymże urzędzie z *Hollandyi* przybył. — Po audyencyi u Króla Ciało Dyplomatyczne udało się dla złożenia swego hołdu Xięciu *Berry*.

Król przez wyroki swoie pod dniem 16tym i 19tym Lipca, mianował wielką liczbę kawalerów orderu Sgo Ludwika.

Monitor dnia 20go Lipca zawiera urządzenia Królewskie względem orderu Legii honorowey, tudzież względem domu wychowania w *Ecouen* dla córek Członków tegoż orderu. — Co się tycze orderu iedności (Reunion) i innych we Francyi używanych, Król wydał następną ustawę. 1) Ci z naszych poddanych, którzy pierwey order iedności otrzymali, maią go nosić podług stopnia, i tymże sposobem,

iaki był przepisany. 2) Administracya tego orderu ma bydź nie zależąca od Kancellaryi orderu Legii honorowey. 3) Administracya wydatków zgadzać się ma z Budżetem Legii honorowey. 4) Tak nazwane Westfalskie i Hiszpańskie ordery uchylaią się, i nie wolno żadnemu z naszych poddanych tytułów i znaków tych orderów używać. 5) Ci którzy maią znaki orderu żelazney korony, mogą ie nosić; powinni iednak otrzymać do tego upoważnienie od Monarchy tego kraiu, do którego ten order należy.

Przez ustawę Królewską pod dniem 20tym postanowiono, iż nikt we Francyi nie może nosić orderu bez zezwolenia Królewskiego, i że w tym należy się udawać do Ministra Królewskiego Domu, który prozby i żądania J. K. Mości przedstawiać będzie.

Na posiedzeniu dnia 12go t. m. Kanclerz z rozkazu Królewskiego udzielił Izbie Parów wiadomości o *Stanie Państwa*, iak ta w tymże czasie przez Ministra Spraw wewnętrznych Izbie Deputowanych podana była. Izba Parów rozkazała drukować to pismo, i posiedzenie swoie odroczyła do 16go t. m. w którym, podzielona na Biura dokładnieyszą w tey rzeczy powezmie wiadomość, i naradzi się względem adressu, który Królowi przy téy okoliczności ma podadź. Dnia 16go Izba podzieliła się na Biura, i ieszcze raz odroczyła swe posiedzenie do dnia 19go. Na téy ostatniey Sessyi podane przez kilku mówców i przeczytane proiekta adressu, Izba odesłała do osóbney Kommissyi, która się wygotowaniem ostatecznym adressu ma zatrudnić. Ta Kommissya składa się z Hrabiego *Jaucourt*, z Xięcia *Vauguyon*, *i Rochefoucauld*, z Hrabiego *Boissy d' Anglas*, *Fontanes*, *Dedalay d' Agier i Lanjuinais*. Kommissya ta w dniu 23cim ma przynieść swoie doniesienie.

Na Sessyi Deputowanych dnia 18go Lipca, była znowu mowa o odmianach, iakie Izba wprowadzić sobie życzyła do urządzenia Królewskiego (*Reglement*) określaiącego stosunki Króla z Izbami Prawodawczemi. Na téy Sessyi znaydował się Minister Wewnętrzny, i starał się bronić tych artykułów urządzenia, w które odmiany wprowadzić chciano. Po przyzwoitéy rozwadze, porozumiały się obiedwie strony, i Izba postanowiła: „prosić naypokorniey Króla, aby zezwolił na niektóre małe odmiany, które Minister w imieniu J. K. Mości za użyteczne i słuszne uznał.„

Potym powstał P. *Rattier*, mówca Izby, i mówił bardzo obszernie przeciwko *Poborom połączonym*. Wniósł zatém, aby prosić Króla, o podanie proiektu do Prawa, któreby przez systemat *Licencyi* zastąpić mogło *Pobory Połączone*, a oddalaiąc to wszystko, co iest szkodliwém Winicom i Handlowi, nieumnieyszało iednak dochodu kass publicznych. — Postanowiono proiekt P. *Rattier*, który przedmiot ten w przyzwoitym świetle ukazywał, drukiem ogłosić, wstrzymuiąc iednak iego roztrząśnienie, dopóki ze strony Ministra Finansów doniesienie o potrzebach kraiowych i o środkach ich zaspokoienia nie będzie przedstawione i wzięte pod rozwagę Izby.

Na Sessyi dnia 19go Lipca, przez wydział żądań (*Comité des petitions*) trzy doniesienia złożone zostały: iedno względem prac około dróg publicznych, drugie względem domów gry, a 3cie względem Belgiiczyków, którzy osiadłszy we Francyi, żądaią praw obywatelstwa Francuskiego. Wszystkie te przedmioty, które albo prawo samo rozwiązuie, albo które nie podlegaią rozwadze Izby Deputowanych, zostały odrzucone.

Potym P. *Sartelon* w imieniu wydziału centralnego, złożył doniesienie względem proiektu P. *Bouviers*, o święceniu niedzieli i dni uroczystych. Izba zamieniła się w taiemne posiedzenie i wszyscy obcy słuchacze ustąpić musieli.

Wdowa Jenerała *Moreau*, która tu niebespiecznie chorowała, przychodzi do zdrowia. Otrzymała ona od Króla pozwolenie mianować się Marszałkową, i używać wszelkich przywileiów téy dostoyności właściwych. (*z Gaz. Wiedeń. i Berlin.*)

Włochy.

Angielska Flotylla pod wodzą P. Edwarda *Pellew*, (teraz Lorda *Ermouth*) na morzu srzodziemném, która przez nieiaki czas stała przed *Genuą*, dnia 12go Lipca odpłynęła do Anglii. W Porcie Genueńskim zostały tylko 4ry liniowe Angielskie okręty i kilka fregat.

Rząd Genueński, stara się postawić swoią Rzeczpospolitą w starożytnym iéy kształcie.

W *Turynie* wyszło urządzenie obowiązuiące rzeźników, iżby ci, w piątki, soboty, wigilie i inne dni postne, nie przedawali mięsa, prócz chorym osobom. Rozporządzenie to ma bydź nie tylko skutkiem poszanowania dla ustaw Kościoła, ale nawet sposobem do polepszenia stanu rolnictwa, które w tych ostatnich czasach bardzo wiele potrzebnego bydła utraciło.

Arcy Xiążę, W. Xiążę Toskański, postanowił we Florencyi Kommissyą Prawodawczą z 13tu osób złożoną, która w przeciągu 3ch miesięcy ma ułożyć zasady Prawodawstwa dla tego kraiu. Wszystkie władze i Urzędnicy, tudzież Professorowie prawa w Uniwersytetach w *Pizie* i w *Siennie* są wezwani do udzielania tey Kommissyi swoich uwag i proiektów.

Oyciec Swięty zwołał Kongregacyą Kardynałów, która wszystkie odmiany, iakie w *Rzymie* i w Stanach Papiezkich przez czas panowania Francuskiego wprowadzone zostały, ma uchylić, i swoie o tém doniesienie złożyć Oycu Swiętemu. Sekretarzem tey Kongregacyi iest Monseigneur *Sala*, który długo był przy Poselstwie Papiezkim w *Paryżu*, znaiomy ze swoich cnót i gorliwości.

Poselstwo Sycyliyskie, które Oycu S. na audyencyi oddało swoie listy wierzytelne, przyięte było ze szczególnieyszą uprzeymością.

Xiąże *Cesarini*, Gubernator Cesarskiego Pałacu w *Rzymie*, otrzymał przebaczenie od *Papieża*, a to na przedstawienie Kardynała *Sagristana*, który dla starości nie mogąc opuścić *Rzymu*, pobyt swóy w Pałacu winien był Xiążęciu. — Xiąże *Braschi*, Mer *Rzymu*, skazany został na wygnanie.

Pius zatrudnia się teraz przywróceniem Akademii, *Sapienza*, i innych Instytutów edukacyi: mianowani Doktorami pod przeszłym Rządem, muszą się teraz poddawać pod ścisły examen.

Lord *Bentinck*, w ówczas ieszcze kiedy *Papież* do *Rzymu* z Francyi iechał, będąc przedstawiony Oycu S. miał następną mowę:

„Wielki Władzco *Rzymu*! móy Monarcha, który szczerze życzy Ci szczęścia, posyła Ci iako dowód swoiéy przyiaźni tę kartę (był to biały papier z podpisem Króla Angielskiego) i zostawia W. S. zapisanie na nim summy, iaką na pierwsze wydatki stanu potrzebną bydź osądzisz"

Oyciec S. wzruszony mocno tak szlachetnym postępkiem odpowiedział:

„Sławny wodzu! oświadcz swoiemu Władcy nayczulszą moią wdzięczność; i powiedź Mu, iż nigdy nieprzestanę błagać Naywyższego, aby on miłość J. K. M. ku Kościołowi chciał nadgrodzić, i wszystkie swoie błogosławieństwa na naród Angielski szczodrą wylał ręką"

Xiężna *Parmy i Placencyi*, przywróciła kraiom swoim Kodex Cywilny i Kryminalny z niektóremi tylko modyfikacyami.

Monitor Neapolitański donosi, że w Sycylii z rozkazu Lorda *Bentink* została zakazana iedna gazeta Angielska, zawieraiąca wiadomość, iż Król Neapolitański, za pewne wynadgrodzenie odstąpi swego Królestwa.

Twierdzą, że *Napoleon* na wyspie *Elbie*, okręt Xięcia *Borghese*, na którym ten Xiąże około dwóch milionów franków maiątku swego był umieścił, rozkazał skonfiskować, oświadczaiąc, iż to zatrzymuie za posag swoiéy Siostry *Pauliny*, która iuż nie żyie z Xięciem *Borghese*.

Barbaryiczykowie zabieraią okręty Neapolitańskie. Krol Neapolitański rozkazał przeciwko nim przygotować eskadrę. (*z Gaz. Berlin.*

Niemcy

z Wrocławia 26go Lipca n. s. Dziś przybył do naszego miasta dowodzący Jenerał Hrabia *York-Wartenburg*.

z Lipska 27go Lipca n. s. Ponieważ przy teranieyszém wycięczeniu *Saxonii* przez kampanią przeszło-roczną, nie podobna iest wybrać pozostałości nadzwyczaynego podatku dwóch milionów talarów, ma bydź zatym rozpisana pożyczka miliona talarów, którą kupcy kapitaliści i fabrykanci w biletach kassowych złożyć maią. — Xiężniczka *Elżbieta*, Ciotka Króla, przybywszy tu umyślnie z *Drezna*, miała dwógodzinną rozmowę z Nayiaśnieyszym Cesarzem Wszech Rossyi.

Professor *Krug* wydał programma, w którém o rozpoczęciu swoich lekcyi uwiadamia, i zachęca uczniów, aby nie zaniedbywali przykładać się do umieiętności sztuki woienney. On sam podpisuie się Profesor i Rotmistrz w chorągwiach Saskich ochotników. — Ciało Xięcia Poniatowskiego nabalsamowane i wiedney cynowey, iedney dębowey i jodłowey złożone trumnie, które w tuteyszym grobie Radców miasta spoczywało, dnia 17go Lipca uroczyście do Warszawy wyprowadzone zostało.

Od Menu 23go Lipca. Król Bawarski udał się znowu do *Baden* pod *Rasztadem*, Królewna zaś do *Salzburga*, z czego wnoszą, że ten ostatni kray pozostanie przy *Bawaryi*.

Marszałek *Kellerman* w *Strazburgu*, wydał rozkaz do Oficerów maiących straż w bramach, aby odtąd nie dozwalali żołnierzom z przyległych ogrodów czegokolwiek gwałtem zabierać. — Niechęć między ludem Niemieckim i Francuskim iest tak znaczna, że niektórzy Urzędnicy Niemieccy w granicznych Prowincyach Francuskich mieysca maiący opuścić ie musięli, i z niebeśpieczeństwem życia uszli z tego kraiu.

z Munich dnia 17go Lipca n. s. Xiąże *Eugeniusz* ciągle ze swoią małżonką mieszka tu w Pałacu Wielkiego Xięcia *Wilhelma*. (Zawodna zatym była wiadomość, iakoby iuż powrócił do *Paryża*) Oboie noszą grubą żałobę po Matce Xiążęcia: w czasie tylko uroczystości u Dworu Xiąże ukazuie się w mundurze Francuskiego Jenerała. Zmnieyszył on liczbę swoich koni z 300 na 50, i poiechać ma za Królem i za Królową, którzy udali się iuż do *Baden*. Rozpuścił także część liczney swoiéy służby. Przy Xięciu bawi Hrabia *Tascher*, dawnieyszy Gubernator *Frankfortu*, kuzyn byłey C. *Józefiny*.

Od czasu, iak Bawarya posiadłszy *Wircburg* i *Aschafenburg* włada naywiększą częścią *Frankonii*, zaczynaią znowu mówić o połączeniu *Dunaiu z Renem*.

z Wiednia 24go Lipca. Według naszey Dworskiey gazety, kilku Oficerów otrzymali pozwolenie noszenia orderów Neapolitańskich. — W *Tyrolu* naywyższe woienne dowództwo otrzymał F. M. L. Baron *Fenner*.

W czasie uroczystego wiazdu Cesarza do Stolicy, Xiąże *Esterhazy* ukazał się z prawdziwym oryentalnym przepychem: ubiór iego iaśniał od pereł i brylantów, i naymnie y sześć milionów mógł bydź szacowany. (*z Gaz. Berlin.*)

W. BRYTANIA

Xiężniczka Karolina udała się do *Windsor*, gdzie za nią iéy Dwór i wszyscy nauczyciele odesłani zostali.

W Parlamencie przyięto Bill, mocą którego każdy Cudzoziemiec, bez paszportu nawet i zalecenia do *Anglii* przybywaiący, ma się tylko stawić u pierwszey Władzy, od którey otrzymnie pasport do całey *Anglii*. — W *Irlandyi* dla ubeśpieczenia spokoyności 20 półków milicyi maią bydź utrzymane pod bronią. (*z Zusch.*)

SZWAYCARYA

Słychać, że Mocarstwa Sprzymierzone wynaleść maią sposób wynadgrodzenią *Szwaycaryi* za te ofiary i koszta, które w czasie przechodu tak wielu woysk poniosła.

Dnia 17go Lipca, Król Pruski, pod imieniem Hrabiego *Ruppin*, przeiechał przez *Bern*. W poieździe z nim siedzieli Xiąże *Wilhelm* i P. *Pourtales*. W osóbnym poieździe iechał Minister Stanu *Humbold*.

Rząd *Bernenski* wydał odezwę do mieszkańców Kantonu, w którey stara się usprawiedliwić postępowanie swoie w tym, co się tycze przyięcia aktu związkowego. Przy końcu téy odezwy mówi: „Wasz Rząd niechce odstąpić od związku przodków, ale żąda, aby tak nowy, iako i dawny spoczywał na zasadach sprawiedliwości. — Nie pragnie on woyny, nie chce pokoiu oyczyzny mieszać przez środki gwałtowne, owszem gotów iest przywileie kraiu i iego Konstytucyą bronić przeciwko wszelkiey napaści.„

(Około połowy Kantonów przyięło nowy akt Konstytucyiny, między temi są *Waat i Argau*; a zatém Rząd Berneński nie miał przyczyny zasadzać się na iednomyślności z nim tychże Kantonów)

Oto iest akt związkowy Szwaycarski, iak takowy większością głosów na Seymie, z zastrzeżeniem iednak zatwierdzenia, przyiętym został:

§. 1. Dziewiętnaście udzielnych Kantonów związku, iako to: *Ury Szwayc*, *Unterwald*, *Lucerna*, *Curych*, *Glarus*, *Cug*, *Bern*, *Freyburg*, *Solura*, *Bazyleia*, *Szafuza*, *Apencel*, *Sto-Galski*, *Gryzony*, *Argawa*, *Turgawa*, *Tessyn*, *i Waad*, łączą się pomiędzy sobą, tak dla utrzymania wolności, nie podległości, i bezpieczeństwa, przeciw wszelkim napadom ze strony obcych Mocarstw, iako też dla zachowania porządku wewnętrznego. — Zaręczaią sobie na wzaiem swoie Konstytucye, iak takowe od naywyższey Władzy każdego Kantonu przyięte, a od Seymu uznane zostały. — Zaręczaią sobie wzaiemnie swe posiadłości zastrzegaiąc sprostowania ograniczeń poiedynczych okolic, co za porozumieniem się Kantonów, przez Seym zatwierdzoném zostanie.

§. 2. *Ogólne Prawidła.* Każdy Szwaycar iest żołnierzem; z męszczyzn zdolnych do noszenia broni, wybrany, uzbroiony i urządzony będzie Kontyngens, 30,000 głów wynoszący. — Inni zdolni do boiu męszczyzni, maią także bydź ćwiczeni w robieniu bronią, i urządzeni, ażeby kontyngens w równym stosunku mógł bydź uzupełniany i wzmacniany. — Woysko do pierwszego kontyngensu, dostawione będzie od Kantonów w następuiącym stosunku: *Bern* 4,584 głów, *Curych* 3,858, *Waadt* 2,964, *Sto-Galski* 2,530, *Argawa* 2,410, *Gryzony* 2,000, *Tessyn* 1,802, *Lucerna* 1,734, *Turgawa* 1,670, *Freyburg* 1,210, *Apencel* 972, *Solura* 904, *Bazyleia* 818, *Szwyc* 602, *Glarus* 482, *Szafuza* 466, *Unterwald* 382, *Cug* 250, *Ury* 236; ogółem 30,000 ludzi.

§. 3. Składka pieniężna na opędzenie nakładów woiennych, w następuiącym stosunku od Kantonów ponoszona będzie: *Bern* 91,695, *Curych* 77,153, *Waadt* 59,273, *Sto-Galski* 39,451, *Argawa* 52,212, *Gryzony* 12,000, *Tessyn* 18,039, *Lucerna* 26,016, *Torgawa* 25,052, *Freyburg* 18,591, *Apencel* 9,728, *Solura* 18,097, *Bazyleia* 20,450, *Szwyc* 5,012, *Glarus* 4,823, *Szafuza* 9,327, *Unterwald* 1,907, *Cug* 2,497, *Ury* 1,184, w ogóle 490,507 franków. Niniéyszy stosunek przyięty został niezmiennie na pierwsze trzy lata, po upłynieniu których, ieżeli widoczna niestosowność pokaże się w składkach poiedynczych Kantonów, Seym przedsiewezmie rewizyą, która późniey co 15 lat odbywać się będzie.

§. 4. Przy ustanowieniu stosunków z kraiami Szwaycaryi zwrócić i z nią się połączyć maiącemi, oznaczoném zostanie, ile takowe w ludziach i pieniądzach przykładać się maią.

§. 5. Dla dzielnego utrzymania neutralności Szwaycaryi, i przedsiebrania potrzebnych środków obrony, ustanowiona będzie kassa woienna związkowa, którey zapas wynosić ma dwa razy ilość zwykłey składki. — Kassa ta używana będzie wyłącznie na woyskowe nakłady, w czasie wypraw związku Szwaycarskiego, a w takiém zdarzeniu półowa wydatków opędzać się będzie przez wybieranie składki pieniężney podług powyżey wymienionego stosunku; w drugiey zaś półowie braną będzie z kassy woienney. Końcem założenia kassy, nałożony będzie pobór w chodowy na towary, które do nayistotnieyszych potrzeb nie należą. — Pobór ten ściągany będzie przez Kantony pograniczne, które co rok Seymowi rachunek z niego zdawać będą. — Zostawia się Seymowi ustanowienie równie taryffy tego poboru, iako też sposobu prowadzenia rachunków i zachowywania zebranych pieniędzy.

§. 6. Na wypadek zewnętrznego lub wewnętrznego niebezpieczeństwa, każdy Kanton ma prawo wezwać inne Kantony do gorliwego czuwania. Gdyby w którym z Kantonów zaburzenia wybuchnąć miały, Rząd iego wezwie na pomoc inne Kantony; iednakże Kanton główny (*Curych*) ma bydź o tém bezwłócznie zawiadomiony. W miarę wzmagaiącego się niebezpieczeństwa, Seym stosowne przedsiewezmie kroki. — W razie gwałtownie zewnątrz zagrażaiącego niebezpieczeństwa, może wprawdzie zagrożony Kanton inne wezwać na pomoc, iednakże główny Kanton ma bydź o tém bezwłócznie zawiadomiony, a tego będzie obowiązkiem zwołać natychmiast Seym, do którego należą wszelkie środki zabeśpieczenia związku. — Wezwanego lub wezwanych Kantonów iest powinnością pośpieszyć na pomoc wzywaiącemu. — Na wypadek zewnętrznego niebeśpieczeństwa, nakład od Związku będzie ponoszony, w w zaburzeniach zaś wewnętrznych, nakład spada na

Kanton wzywaiący, chybaby Seym inne w tey mierze, ze szczególnych powodów, wskazał prawidła.

§. 7. Prawo związkowe postanowienia w sporach między poiedyńczemi Kantonami, a to we wszystkich przedmiotach, nieobiętych rękoymią aktu związkowego, w następuiącym ustanawia się sposobie: każdy ze dwóch z sobą w sporze będących Kantonów, obiera z Urzędników innych Kantonów 2ch, a gdyby się na to Kantony niezgodziły, iednego Sędziego polubownego. Jeżeli spór zachodzi pomiędzy więcey iak dwówa Kantonami, w tenczas oznaczona liczba Sędziów, od każdey strony obraną będzie. Sędziowie Polubowi, staraią się połączonemi siłami zagodzić spór dobrym sposobem, a gdy to osiągniętém bydź nie mogło, w tenczas obieraią naystarszego Arbitra z Urzędników Kantonu, niewmieszanego wcale do sporu, i z którego co do tey sprawy, żaden Sędzia Polubowy nie został wybrany. Gdyby Sędziowie Polubowi, nie mogli się zgodzić w wyborze naystarszego Arbitra, a ieden z Kantonów zaniósł w téy mierze żałobę, w tenczas Seym go obierze, przyczém iednak Kantony będące w sporze głosować nie mogą. Tak naystarszego Arbitra, iak i Sędziów Polubowych będzie ieszcze raz staraniem, spór dobrym sposobem załatwić, co gdyby stać się nie mogło, w tenczas po złożeniu wszelkich z obudwuch stron dowodów, rzecz sposobem Kompromissu roztrzygaią. Gdyby zaś ani to, ani owo nastąpić nie mogło, w tenczas roztrzygaią spór iedynie podług brzmienia prawa. Od takowego wyroku nie można się odwołać, a w razie potrzeby Seym nakazuie dopełnienie onegoż. Zarazem z główną sprawą stanowiono będzie i co do wydatków, iako to: na Sędziów Polubowych i naypierwszego Arbitra. — Podług powyższych prawideł obrani naypierwsi Arbitrowie i Sędziowie Polubowi, będą co do zachodzącego sporu uwolnieni przez Rządy swoie od przysięgi, Kantonowi swoiemu wykonaney. — We wszelkich zayść mogących sporach należące do nich Kantony; wstrzymaią się od gwałtownych środków, a tém bardziey uzbraiania się; postępować będą ściśle podług wskazanych tutay prawideł, i wyrokom, w każdey onychże części, zadosyć uczynią. (*Dalszy ciąg późniey.*)

HISZPANIA.

Wyrok Królewski (*Cedula Real*) pod 25tym Czerwca postanawia. 1) Wszystkie dawne Municypalności maią bydź przywrócone, zatrzymuiąc przy tém teraźnieyszych swoich Członków, z warunkiem, iż ci, którzy Urzędów swoich nadużyli sądownie oto poszukiwani będą. 2) Wszystkie Deputacye Prowincyonalne są rozwiązane, a ich papiery maią bydź odesłane do *Rady Kastylskiey*. 3) Aż do czasu, w którym J. K. Mość o wolności druku wyda urządzenie, wszystkie książki i rękopisma złożone w ieneralney Cenzurze *Junty*, maią bydź także do rady Kastylskiey odsyłane.

Miasto *Cadix* przysłało do Króla Deputacyą z powinszowaniem. Jey mówca, pierwszy *Alcad Don Iriarte* mówił, co następuie:

„N. Panie! miasto *Cadix*, tarcza Hiszpańskiego tronu, schronienie iego obrońców, kotwica miłosierdzia w śród nayokropnieyszey burzy; miasto *Cadix*, którego życzenia zawsze ku W. K. Mości skierowane były, którego natężenie w obronie Jego sprawy nigdy nieswolniało, przynosi W. K. Mości hołd miłości i poszanowania swoich mieszkanców — Kiedy oni z wierzchołka swoich murów wystawiali swe piersi na przeciwko strzałom nieprzyiaciela, wspomnienie na Ciebie, N. Panie, zapalało ich odwagę, *Cadix* nie był przez obcych znieważony — z *Cadixu* dawał się słyszeć głos nadziei, który przeniknął do naydalszych Prowincyi Hiszpańskich. W *Cadixie* podobało się Niebu uskutecznić dzieło Twoiego przywrócenia, i przyiąć łaskawie ofiary i łzy twoich ludów. Opatrzność pobłogosławiła tak wielkiey stałości, i obdarzyła nas znowu Tobą N. Panie! Wstępuy, N. Panie, w ślady, które sławnych Twoich przodków do nieśmiertelności zaprowadziły. Bądź Oycem Hiszpanów, i miłością obu półkuli Ziemskich, nad któremi panuiesz. Wielbiony od całego świata, poważany od wszystkich narodów, powróć nam dni piękne *Alfonsa i Ferdynanda*, i przewyższay ich w cnotach i osobistey łagodności. Te są, N. Panie, życzenia miasta *Cadixu*."

Pisma Angielskie zawieraią listy z *Madrytu*, w których się tamteysi mieszkańcy mocno uskarżaią, że handel dotąd iest nieczynny, że spodziewane okręty z *Ameryki* Południowey z pieniędzmi nie przychodzą, i że na drogach publicznych tak mało iest bezpieczeństwa, że nikt teraz, co dawniey było we zwyczaiu, dla uniknienia upałów dziennych, nocney podróży przedsięwziąć nie śmie.

Aby zaspokoić nie ukontentowanie woyska i zapłacić mu żołd zaległy, w niedostatku kass kraiowych, Król nałożył na miasto *Cadix* nadzwyczayny potek trzech milionów piastrów, co miasto dadź powód w tém mieście do nowego nie ukontentowania i obawy. (*z Gaz. Wiedeń.*)

z Madrytu 30go Czerwca n. s. Nuncyusz Papieski *Gravina*, który w roku 1813 protestował się przeciwko uchyleniu S. Inkwizycyi, i za to na wygnanie z Hiszpanii był skazany, został teraz przywołany i przywrócony do dóbr swoich.

(*z Gaz Berlin.*)

XIĘSTWO WARSZAWSKIE.

z Warszawy 2go Sierpnia. Przybyli tu w tych dniach: JW. *Seweryn Potocki* Senator Państwa Rossyiskiego z S. Peterzburga i JW. *Anszted* aktualny tayny Radca z *Londynu*; ten iuż wyiechał do St. *Peterzburga.* — Przechody woyska Rossyyskiego powracaiącego z pola sławy trwaią ciągle. Przechodzi tędy liczna piechota dowództwa JW. Naczelnego Jenerała Barona *Sakena*, który tu dotąd przebywa. Woysko to w takim powraca porządku, i z tak czerstwych złożone iest ludzi, że raczéy możnaby ie wziąść za wychodzące na kampaniją, aniżeli powracaiące z oney.

Kopia Ukazu JEGO CESARSKIEY MOSCI, datowanego w Paryżu dnia 13go Maja v. s. 1814 roku.

Do Jenerała Gubernatora Xięstwa Warszawskiego Aktualnego Taynego Radzcy Łanskoia.

„Sukcessyine dobra *Cyple*, przypadaiące na osobę Hrabiny *Tyszkiewiczowey* siostry, ś. p. Xcia *Józefa Poniatowskiego*, iako też i wszystkie inne dobra, które wspomniony Xiąże posiadał w Xięstwie prawem Sukcessyi lub darowizny od Panuiących nad tymże kraiem, rozkazuiemy uwolnić z pod sekwestru, i zwrócić siostrze, sukcesorce iego, Hrabinie *Maryi Teresie Tyszkiewiczowey*, ze wszelkiemi dochodami iakie zebrane bydź mogły, przez ciąg takowey sekwestracyi."

(*Własnoręcznie na Oryginale podpisano.*)

ALEXANDER.

z Warszawy dnia 7go Sierpnia. W dniu 4tym t. m. o godzinie 3ciey z południa, przybył tu z licznym gronem Officerów, naczelny wódz wszystkich woysk Państw Rossyyskich, JW. Hrabia *Barclay de Tolli* Feldmarszałek. Wyiechały przeciw niemu woyskowe i cywilne Władze. Dnia 5go Jeneralowie i Officerowie Polscy, a późniey Władze kraiowe, złożyły powinszowania swoie JW. Marszałkowi, który mieszka w Pałacu dawniey *Borchów*, a teraz *Kernera.* — Dzisiay o godzinie 7mey zrana opuscił miasto nasze, JO. Xiąże *Łabanów Rostowski*, Naczelnie Dowodzący woyskiem odwodowém, i udał się do *Białego stoku.* — Przechod woyska Rossyyskiego trwa ciągle; w tych dniach przechodził znaczny park artylleryi z działami.

z Poznania 27go Lipca. JW. Jenerał *Uminski* wyiechał dziś do *Kargowy*, dla przyięcia na granicy Polskiey zwłoków JO Xięcia *Poniatowskiego*, które tam dnia 27go b. m. na oyczystą ziemię wprowadzone zostaną.

W tych dniach mamy liczne przechody woyska Rossyyskiego z korpusu naczelnie dowodzącego Jenerała, JW. Hrabiego *Wittgenszteyna.* Jazda, piechota, artyllerya, wszystko to zadziwia piękną postawą, dobrym porządkiem i przykładną karnością; zgoła nie można widzieć w lepszym stanie żołnierza, ciągnącego w pole boiu, iak go tu widziemy powracaiącego z odległego teatru ukończoney woyny. (*z G. Warszaw.*)

Dozwala się drukować — G. E. Groddeck P. O. Członek Komitetu Cenzury. W Drukarni Dyecezalney u XX. Missyonarzów.

DODATEK

PODRAD

1 Kommissya Wileńskiego Prowiantskiego Depo, wzywa życzących sobie przyiąć reparacyą 8miu Pieców znayduiących się w Domie Skarbowym na Sawicz Ulicy, i nieiaką część reparacyi drewnianey, i dla tego tacy maią się stawić do niey na termina, 5ty, 7my, i ostatni, dzień 9ty t. m. Augusta. — Dnia 2go Augusta 1814.

Siódmey klassy *Moysiejew.*

Xiążki nowe

1 Za dozwoleniem Cenzury, wyszła z Druku Książka pod tytułem *Zycia Sławnych Polaków, Tom pierwszy*, przez X. Józefa Konstantyna Bogusławskiego Kanonika Wileńskiego. *Tom pierwszy* zawiera w sobie Arkuszów 42. Stron 314, kosztuie rubli srebrnych 2. można go dostać u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowey pod Nrem 142. — *Prenumeratorowie Tom pierwszy* wyszły z Druku tamże odbiorą. — *Tom drugi* za dozwoleniem Cenzury oddany iuż iest do Druku, wynidzie z Druku dnia 15. Września. Roku idącego 1814.

1 Za dozwoleniem Cenzury, wyszła z druku *Rozprawa: O Unii Rozumu z Szlachectwém*, w Języku Łacińskim napisana pod tytułem; *Dissertatio de Coniungendis cum Nobilitate Literis — Ad Nobiles Adolescentes Polonos! — Auctore Josepho Constantino Bogusławski Canonico Vilnensi.* — Można dostać tę *Rozprawę* w Wilnie u Gospodarza Domu na ulicy Zamkowey pod Nrem 142. Kosztuie złotych 2.

OGŁOSZENIA SĄDOWE

1 Roku 1814 Julii 30go dnia, Sąd Taxatorsko-Exdywizor. Dekretem Remissyinym Sądu Głłgo Litt. Wileńskiego na dopełnienie Kredytorom satysfakcyi W. Dominika Tyszki byłł. Prezydenta Ziemskiego Wiłkomirskiego naznaczony do maiętności Szwabiszek w Powiecie Wiłkomirskim leżącey, ziechawszy, Pomiarę i Komportacyą Papierów przez Aktora, Debitorów, Kredytorów i wszystkich do tey Sprawy należących do Kancellaryi Ziemskiey Powiatu Wiłkomirskiego od dnia 20go Augusta, do 1go 7bra na 4ry tygodniową persystencyą przeznaczył i Sądy swoie do dnia 15go miesiąca Decembra roku teraznieyszego odwołał, w którym terminie, że ostateczuie etiam in Contumaciam niestawaiących pod amissyą pretensyów i zarealizowaniem poszukiwanych należności kończyć będzie, o têm przez trzykrotne ogłoszenie w gazetach zawiadamia.

Jakób Towiański Ziem. Powiatu. Wileń Pisarz Exdywizor, Prezyduiący.
Justyn Mikulicz Sędzia Grodzki Pttu. Wiłkomir. Exdywizor.
Stefan Gieczewicz Pisarz Grodzki Pttu. Wileń Exdywizor.
Józef Niekraszewicz Regent.

1 Od Sądu Taxatorsko-Exdywizorskiego na rozdział Folwarku Jelney w Powiecie Lidzkim położonego dziedzictwa zeszłego Jerzego Kraskowskiego Rotmistrza Powiatu Słonimskiego, między jegoż Wierzycieli oddanego wyznaczonego — Do wszelkich tegoż zeszłego Jerzego Kraskowskiego Kredytorów i Pretensorów, Urzędowa odezwa.

Dekretem Ziemskim Powiatu Lidzkiego w roku 1812 miesiąca Januarij 24go dnia zapadłym, z powództwa W: JPana Teodora Kraskowskiego Szambellana byłł. Dworu Polskiego Brata i Sukcessora Debitora, wszelki tegoż maiątek, iako to Folwark Jelna dziedziczny w Lidzkim Powiecie leżący, i dalszy wykazać się mogący, na rozdział Kredytorów oddany został — między innemi regułami dla Sądu Exdywizorskiego przepisanemi, niestawaiącym w Exdywizyi amissya w Sprawie zapowiedzianą została. — Skutkiem takowego to Dekretu, my niżey podpisani wyznaczeni za Exdywizorów, raz na dniu 23 miesiąca Februarij — raz drugi na dniu 20 Maja 1812 roku, zieżdżaiąc ad fundum Folwarku Jelney, to wszystko co z rodzaiu Sprawy, z nakazu Sądu Ziemskiego, i z wniesień od stron uczynionych wypadało, uczyniliśmy. — Lecz gdy z okazyi byłego zamiêszania w Kraiu, tak wszystkie Sądownictwa, iak i Sąd Exdywizorski był nieczynnym, a dopiéro za odkryciem się wszystkich Juryzdykcyêw, i Sąd ninieyszy przystąpił do ukończenia swego dzieła — W jakowey kolei na dniu 17 Julii 1814 roku, ziechawszy się ad fundum Folwarku Jelney — Konportacye potrzebne, a w roku ieszcze 1812 decydowane powtórzyć nakazał; licytacyą sprzętów zapowiedział; akta kalkulacyi weryfikacyi, z Possesorów Tradycyinych i Administratora W. Ignacego Kwiatkowskiego uznał; a da-

iąc czas do potrzebnego na wszystko przygotowania się i spełnienia, czynność swą do dnia 16go 7bra 1814 roku odłożył. — Gdy to bydź może, że osoby maiące do maiątku Jerzego Kraskowskiego pretensye mogą znaydować się po różnych Powiatach i Guberniach, a z okazyi odległego mieszkania, i zapowiedzianey przez Dekret Sądu Ziemskiego Lidz: amissyi w Sprawie na swych pretensyach tracić będą musieli; że w następnym terminie, to iest: dnia 16go 7bra 1814 roku, ziechawszy do maiętności Jelney, nie uważaiąc na czyiąkolwiek niestanność, lub nieprzybycie; bez żadnych odkładów i delacyów, oczewiście sądzić, tę Sprawę przedsiewezmie, zawiadamia — Niemniey lubo iest obowiązkiem Kredytorów pociągnąć do stanności W. Teodora Kraskowskiego, iako maiącego u siebie, niektóre fundusze, brata swoiego i Debitora — Jednak Sąd z akuratności bydź powinney, tegoż W. Teodora Kraskowskiego gdziekolwiek znayduiącego się, o wyrokach Sądowych w roku 1812 zapadłych, wiadomego, do przybycia na dzień 16. 7bra 1814 roku. obowiązuie i powołuie — Datt 1814 roku Julii 18go dnia.

Jan Hubarewicz Prezyduiący Exdywizor.
Kazimierz Szukiewicz Sędzia B. Z. Z. Exdywizor.
Edward Zaohwatowicz Exdywizor.

---

2 Roku 1814 Julij 28go dnia, Sąd Podkomorsko - Exdywizorski w Dobrach Kurklach w Powiecie Wiłkomirskim w Gubernii Litewsko - Wileńskiey, na podział Dóbr po zeszłych Adamie i Maryannie z Zabiełłów Marszał: Oniksztyńskich Rodzicach i Ferdynandzie Bracie Grafach Platerach między rodzeństwem sched., Antonim i Thadeuszem Marszał. Oniksztyn. oraz Krzysztofem Starostą Betnadz. Bracią Graffami Platerami i Anną z Platerów Xiężną Giedroyciową Starościną Osiecką Siostrą, tudzież na dopełnienie satysfakcyi przez wydział Taxy i Exdywizyi dla Kredytorów tychże Adama i Maryanny z Zabiełłów Rodziców i Ferdynanda zeszłych, oraz żyiącego Antoniego synów Graffow Platerów, Dekretem Remissyinym Sądu Głównego roku 1812 Februarii 29go dnia zapadłym naznaczony, zastanowione przez rewolucyą dzieło do kontynuacyi przedsiebiorąc, komportacyą w skutek poprzedniczego swoiego Dekretu pod dniem 6tym Aprila roku przeszłego 1812 ferowanego przez też wyrażone rodzeństwo Platerów, przez Kredytorów i przez wszystkie strony, do rozprawy w tym Sądzie należące, od dnia 20go miesiąca Augusta do 1go Septembra do Kancellaryi Ziemskiey Powiatu Wiłkomirskiego z persystencyą cztero-niedzielną przeznaczył — Kontynuacyą pomiary Dóbr przez Komorników z obowiązał — i do ukonczenia rozbioru dzieła między témże rodzeństwem Platerów i wszystkiemi Kredytorami i Pretensorami, oraz wyrażonych sched pod konkurs idących Debitorami, Sądy swoie do dnia 9go następuiącego miesiąca Xbra roku teraźnieyszego odroczył, w którym terminie, że nie uważaiąc na niestanność pod zarealizowaniem na Debitorach i pod amissyą Kredytorskich pretensyów, ostatecznie kończyć będzie, ażeby strony z przyzwoitą gotowością do rozprawy przystępowali ostrzega, i do powszechney wiadomości przez trzykrotną w Gazecie awizacyą podaie.

Michał na Skrzeruszewie Wawrzecki Podkomorzy Powiatu Brasławskiego Prezyduiący na Sądach Podkomorsko-Exdywizorskich.
Jakób Towiański Ziem. Pttu Wileń. Pisarz i Exdywizor.
Ignacy Brzozowski Grodz. Brasław. Sędzia i Exdywizor.
Józef Niekraszewicz Grodz. Pttu Oszmian. i Exdywizor.
Regent.

---

2. Sąd Główny Litewsko Wileński 2go Departamentu Wremiennego po ostatecznym Dekrecie Dyllacyinym w Sprawie Konkursowey Sukcessorow zeszłego Hetmana Lit: Michała Ogińskiego z jego Kredytorami, Pretensorami i Debitorami w roku idącym 1814 Januarii 19 dnia zapadłym, i po uczynioney za tymże Dekretem w Gazetach Kuryera Litewskiego trzykrotney publikacie, przystąpił do oczewistego sądzenia teyże Sprawy na dniu 14tym zeszłego miesiąca Junii, a na dniu 30 tegoż miesiąca, dla nastąpionego wakacyinego czasu w kontynuacyi do dnia 1go Oktobra teraznieyszego roku zostawuiąc, gdy od Sukcessorow zeszłego Hetmana Ogińskiego miał wniesioną prożbę, że ieszcze nie wszystkie pozwane strony złożyły komportacyą, postanowił zatym, aby wszyscy Kredytorowie i Pretensorowie zeszłego Michała Ogińskiego Hetmana pozwani, i przyiść mogący, którzy dotąd dowodow swych nie komportowali, aby też komportacyą przy Regestrach na dniu 15tym Augusta idącego 1814 roku do Kancellaryi tego Sądu na persystencyą cztero-niedzielną złożyli, którzy zas w ciągu ostatecznie odchodzącey teraz oczewiscie Sprawy nie staną, że z tymi stosownie do Dekretu roku idącego Januarii 19 dnia zapadłego, i uczynioney za onym publikaty, ammissya zapisaną zostanie, o czym dla wiadomości wszystkich stron do tey Sprawy należących ninieysze czyni się uwiadomienie. Datt roku 1814 miesiąca Julii 20 dnia.

Zgodno z Protokułem Wacłam Klukowski Sekretarz.

Faierwerk.

1 W następuiącą Niedzielę, to iest: dnia 9go Sierpnia, jeżeli pogoda posłuży, trzymaiący Ogród za Ostrą bramą JW. Gorskiey, donosi: iż ma wydać wielki Faierwerk z rozmaitych nowych sztuk, które będą wyrażone w Afiszach, złożony. Po czém będzie wielka Reduta. — Donosi oraz, iż będzie usiłował ze wszelkiém staraniem i we wszystkiém zasłużyć się Prześwietney Publiczności na łaskawe oney względy. — Cena Biletu złłch 3. gr. 10. — Biletów można dostać w tymże Ogrodzie w każdym czasie.